

Nemzeti Társalkodó

Szombaton, $\frac{4}{2}$ = (Április' 2-dikán)

1831

A' Rómaiknak a' tudós Világ előtt
Eddig - elő
Esméretlen Nyomdokaik
Nemes Belső Szólnok Vármegyében
Figyelem gerjesztésül.

TEKÍNTETES
AL-TORJAI
MIKÉ SÁNDOR
ÚRNAK,
A' FELSÉGES
KIRÁLYI FŐ-KORMÁNYSZÉK'
EGGYIK
ÍRNOKJÁNAK.
MINT
BARÁTJÁNAK
A. A. A.

A' KÖZLŐ ÁLTAL-

Sok ritkaságok és régiségek
vagnak Hazánk' földében el-rejtve, so-
kat hoz az idő közzülők naponként vi-
lágosságra; ha Hazánk'fiai ügyelnének
reájok, 's egybe szedelnének, idővel egy
ritka szép Gyűjtemény válnék belőlök,,
A' Magyar Nyelv-mivelő Társaság' Munk-
kájának első Darabja. Szeben 1796. 153-54

Azon négyszegű római építmény, mely
Ns. Belső Szólnok Vármegye felső kerü-

letinek Rettegi Járásában Alsó-Ilosva ne-
vű helység' délkeleti határán 6-8. öl e-
meletű, de fenn szép sima, téres dom-
bon 8100. □ öl területet a' körülötte,
's alatta fekütt valahai városon kívül,
a' hosszaságnak mintegy 41° 47' és a'
szélességnek 47° 11' alatt foglalt-el, 's
melynek ma-is látszható alapjaiból a' vi-
dékben több szentegy- 's udvarházak e-
melkedtek, országos postaútak rakattak,
eleitől-fogva magára vont gondolatimnak
tárgya, tudni esmérni vágyásomnak inge-
re volt, 's a' gyakori kő-keresések azon
reménnyel biztattak; hogy ezen a' nagy
Szamos' térére bájoló kinézésű, a' Radnai,
akkoron gazdag értzbányák felé irány-
zott út mellett a) fekvő hajdani, eddig
elé nem-is hallott alkotmánynak nevét,

a) A' köznyelv valamint a' földből ki-
ásott pénzeket, légyenek bár Leopold'
horgassai (kajlá), Darius kintsének; úgy
minden régi utakat Traianus' miveinek hir-
det. Maga Huszti András-is Ó és Új Da-
cia 1791. 8° Betsben, 53. ezen utat via
Traiananak nevezi, oly' megjegyzéssel a-
zonban, hogy ő tsak elkezdette, 's kö-
vetői vitték légyen tökéletességre. Ma-
is tisztán nyomozható Bethlenen fejül,
nem Somkerék, mint Huszti mondja, ha-
nem Kóts, Nemegeye, Naszod, 's így te-
hát Radna felé.

mivoltát az itten található emlék-kövek fényre hozzák; következőleg, Tudósaink által sűrűen, de még-is jobbára tsupa találgatásokkal vitatott b) sok colónialis kérdéseknek tökéletes megfajtésekre forróan óhajtott alkalmatosságot fognak szolgáltatni c).

De minekutánna e' szélesen kiterjedő dombon szanaszét fekvő több nyilaknak, mert — seges est ubi Troia fuit, kisebb birtokossi földjeiket az öszve halmazástól, gödröktől, 's ki hányt kő-trágyától a' lehetőségig kívánják óltalmazni; minekutánna ezért útat készítő parasztjaink már inkább a' szomszéd hegyekre, árkokba szoktak kő után járogatni; minekutánna e' szerént onnan mostanság bővebbi felvilágosítást nem várhatunk, 's ezt közelebből az e' helység fő birtokosának Méltóságos Petrichevich Horváth Ká-

b) Különbféle Iróinknál az illetén városok' száma majd tsak-nem ötvenre (Ptolemaeusnál 45-ra, *Martini Felmer Hist. Trans.* 46. §. 52) nevedekett; közzülök négynek; ú. m. Ulpia Traiana, Apulum, Salinae, és Auraria Koloniáknak fekvésekben mindnyájan megegyeznek, mintegy húsznak hollétét helyesen, a' többit pedig éppen helytelenül vitatják, 's keresik Erdélyben.

c) Marcus Aurelius Tsászár' idejében élt Claudius Ptolemaeus Geographus, (kit, valamint a' római régiségekről legbővebben író későbbi Graevius és Gronovius közléről esmérni nem leheté szerénstém) Dacia' várossait elő számlálva, azoknak többnyire gradussait, szomszédjait 's egymástól volt távolságokat, ha bár Timon Sámuel szerént (*Imago antiquae Hungariae Tyrnav.* 1735. 152) zavarosan-is, feljegyzette, miért-is ez omladéknak történhető világosságra-jövele, többek' esméretét húzhatná magá után: — —

roly Úrnak, Országgyűlési Regalista-nak, 's az Erdélyi Nagy-Fejedelemségbeli Unitária Eklésiák' nagy érdemű fő Kuratófának véletlen, 's reám nézve-is, ki e' minden tekintetben nagy ember' kimivelt szép lelkét mindég hasznommal tiszteltem, megillető halála miatt a' környülállások egészen megtagadni láttzatnak: nem kések azért tovább szárnyra, meg lehet ikari szerentsével, de legalább nem oly' vakmerőséggel botsítani öszve szedetetett gondolatimat, 's igyekszem mindazokat rendre elő-adni, mellyek tudtomra itten körül-belől a' tsak most tisztelt néhai Uraságnak, ki szántóinak felásatását nem tsak másoknak-is megengedte; de sőt mindég óhajtvá kívánta költséges 's fáradságos igyekezete által fedezették-fel, 's mellyeket kies fekvésű kertébe gyűjtögetett.

Ha gyakori, de néhai nevetséges 's többnyire unalmas szokásokat a' felfedeztetés' szeszítől azon elragadtaknak követni akarnám, kik egy-két szó' hasonlatossága után történetek' törvényre, rendje ellenére Nemzeteket közelebből öszve atyafiasítani d), nevezetesen pedig ott, hol ma pusztá névbeli hasonlatosságon kívül semmi jel, nyomadék, sőt valamirevaló fekvésű hely sintsen, gyarmatokat nem tsak tapogatódzva keresni; hanem még azokat makatsúl meg-is találni ké-

d) Sokakat elhalgatva Szebeni Tröster János' *alte und neue deutsche Dacia* című, 's Nürnbergben 1666. 12° kiadott I könyvének 8 és 9 tzikkejét; hasonlólag társa Megyesi Toppeltin Lőrincz Bétsben 1762-8° sajtólt: *origines, et occasus Transilvanorum* nevű Darabjának 5-dik tzikkejét, mellyekben az Erdélyi mai Száz Nemzetet, egyik testvér atyánkiát a' Dacusok egyenes maradékinak vitatják, méltó megolvasni. "Szinte a' fanatismusig passionatus me-

pesek voltak, e) úgy mindeneket félre téve, 's semmire nem figyelmezve

I. E' várost *Elius Seianus* által épült, vagy legalább róla elnevezett Colóniának tartanám, megjegyezve azt, hogy *E-lisuán* oláh nyelven ide való Ilosvai embert jelent. — Élt ő Tiberius Nero alatt, eleintén kedveltje, Princeps Praetorianus, utóbb az igazgatásban teljes hatalmu társa volt. A' piatzon felállított képe nyilván imádtatott, neve játékszinben katonai jeleken díszlett, miért-is alkalmas lehetett egy telep' elkeresztelésére.

Azonban, ilyen gondolatokról még csak álmodnunk sem engedi meg a' meséktől irtózó história; mert egyfelől Tiberius az elszenvedhetellenné vált Seianust tanátsa' végzéséből nemzetségestől kiirtotta, *Corn. Tacitus annal. Lib. 4 et 5.* — *G. Svetonius Tranq. in Tiber. Ner. Cap. 55.* — Más felől pedig Erdély akkoron római jármot nem-is esmért.

II. Tartanám az úgy nevezett *Solva* Colóniának (sol veld, Lavaantum), noha ezt Plinius *Hist. Nat. Lib. 5 Cap. 24.* *Noricumba*, *Carinthiába* helyezhetné, 's

sés erőltetésekkel teljes és nem csak datumok nélkül való, de sok helyeken az igaz datumokkal világosan ellenkező, vagy azokat tsalfán balra vezető erőlködéseiket - - - eléggé lenevetni nem lehet. Kenderesi Mihály a' *KOSÓN Aranyakról* 1812 8° 24.

e) Tröster említett darabjában: — *Timon Imag. ant. Hung. 141.* — *Friedwaldszky Minerol. M. Princip. Transil. 10.* — kološvármegyei Aranykút helységnek inyek szerénti nevezetéért *Aquarum vivarum* Colóniat ennek határán papirosból csak hamarjában felépíték. Láss hasonló példát *Jo. Christ. Engel. Commentatio de expeditionibus Traiani ad Danubium. Vindobonae 1794 8° 253.*

pedig annyival-inkább tartanám, mert az egy, Erdélyben, tehát távul *Noricumtól* talált következő felirásu emlék kő-szem ellenzi: *D. M. C. Censorio — G. Fil. Sereno. — ELSOLVA Leg. 15 Gem. Fuscus Succensus, et Censorius Fortunatus h. f. c. — L. B. Josephus Torotzkai Inscriptiones Romano Transilvanicae honoribus Andrae Hadik Claudiop. 1767 Fol. Nro. 104.*

III. Szorossan tekintve e' helység' fekvését, mely a' Máramarossal szomszédos havasokról több ágazatokban az Ilosva Vízével egygyütt, a' nagy Szamos' téréig lejövő mintegy jó két mértföldnyi, de változó szélességű völgynek legkeskenyebb torkolatjában kaput ábrázoló magas sziklák között terül-el. — Fontolóra azon állítást, hogy "az Oláhok' nyelvén *Petra* a' vagy *Ptyátra* annyit teszén, mint kő, vagy szikla; *Ussa* annyit, mint ajtó, vagy kapu" *Ó és Újj Dacia 53.* úgy e' valahai építményt a' már sokaktól sok-felé hányt-vetett *Petriussa*, *Patrovissa*, *Patroissa*, *Patrolissa*, 's némelyeknél *Patavissa* Colóniának nézném, mely egyébaránt-is *Dacia mediterraneanában* volt, fekvése pedig ma sinsen tökéletesen meghatározva f).

f) *Patrovissát Huzti 53.* Vulkán mellett *Petrásznál* — *Reiski János (Philippi Cluverii Introductio in omnem Geographiam edit. 2 curante Johanne Reiskio Wolfenbüttelae 4° 1694. 407)* *Lazi Farkas* után *Brassónál*. — *Timon Samuel Baurandus Antallal (Imago antiquae Hungariae 154)* — úgy szintén *Benkő József (Trans. T. 1. 23)* *Szentiványi* után *Kološvárnál*; — végre *Köleséri Samuel Auraria Romano Dacica ed. 2. Posonii 1780 8° 25.* *Zalathna* mellett *Petrezánál* keresik, 's kívánják megtalálni. —

E' mellett, minthogy "Napocam omnium Coloniarum Dacicarum remotissimam facit tabula Peutingeriana, s nyilván erőssitené, hogy Patavissa Napocae vicina fuit. Engel ibidem 243-45 gondolatommal a' környülállások-sém ellenkeznek, mert Ilosvának délkeleti szomszédjában Kúdu nevű helység' határán a' nagy Szamos jobb partján 8. öl magas, s egyenes tetejű ovális dombon egy római kéz által készült várnak nyomdoka igen szembe tűnő, éppen ott, hol az ezen vidéken útzok' elkerülhetetlen általjárások van, s' hihetőleg akkoron-is volt g). — E' mellett, Daciára-nézve ezeknél legtávolabb, s' széltőn fekütt semminemű Coloniák' jeleire, Radnát kivéve-Erdély' éjszaki része felől nem találhatni többé, úgy hogy erre a' remotissima szó méltán reá illenek.

De térjünk-el inkább mások' vélekedéseire tett ilyen kitsapongásoktól tzelünk-felé, s' az előadandók' világosításáért nézzünk futólag végig azokon, kik Erdélynek római hatalom alatt-Jétekor a' Birodalom' kormánnyát kezeken tartották. Első tehát

98-117. Ulpius Nerva Traianus, Crinitus, Germanicus, Dacicus, Parthicus, Optimus. 100 — 6 év között kétszer egymás után Daciát elfoglalta.-Erdély első Igazgatója volt alatta M. Scaurianus. Felmer 51. § 59 és Inscript. rom. Trans. Nro. 15. — utánna Q. Axius Aelianus. Felmer. 52. §. 59 — s' még egy, kinek nevéből: C. Clonál többet nem olvashatni. Inscript. ibidem Nro. 60. talán C. Clodius Crispinus; kit Hadrianus alatt említ Felmer 55. §. 62.

117-38. Aelius Traianus Hadrianus. 16. év alatt gyalog fedetlen fővel egész

g) Egy jó napi-járó föld lévén ide Radua, gyanúm az, hogy az innen ak-

birodalmát, s' így Daciát-is megjárta, melynek fejévé tette R. Marcius Turbot, vagy Turbinust, ki egyszersmind Pannoniai Praefectus-is volt, azelőtt a' Mauritaniait viselvén. Joannis Severini Pannonia Lipsiae 1771. 8° 139. utánna Cn. Papius Aelius Albinust. Engel 260. — 1. et Inscr. Nro. 75 et 75. ezt követte Rufinus Surrianus. — Rustrinus Sulpitanus, Felmer 55 — 6. §. 62. és Italinus Annjus Atalinus Honoratus. Inscr. Nro. 105. A' Duna nevezetes hídjának általa lett elrontása kedvezetté a' Dacusok felzúdulásának; vagy pedig e' zendülés terjedhetésének meggátolásáért előre nézésből hányatta széljel? nem tudhatni; annyi bizonyos, hogy Erdélyt alig tarthatá-meg. Ceionius Commodus Verust segédjévé nevezte 157. ki, nem sokára meghalt.

158-61. Marcus Titius Arrius Aurelius Fulvius Boionius Aelius Hadrianus Antonius Pius. A' háborgó Daciát letesdesítette. Pro-Praetor volt alatta M. Surrianus. Inscr. Nro. 16.

161. — 80. Marcus Aelius Aurelius Antoninus Verus verissimus Philosophus, segédjévé tette Lucius Aelius Annjus, Aurelius verus Antoninus Commodus vejét. Járt Daciában, s' sok magyarféle nemzeteknek lak-helyet adott itten. — Követe volt C. Rutolius Coeles; Publius Furius Saturninus, mint egy Erdélyi emlékből világos: Imp. Caes. M. Aur. Ant. Aug. III. et Imp. Caes. L. Aur. Ver. Aug. II. Cos. Per. Leg. 13. G. sub cura. P. Furi. Saturnini. Leg. Pr. Pr. Cos. Des. — Inscript. Nro. 41 et Nro. 9. s' még talán Clemens. Engel 265.

koron hordott kiütsnek éjszakai nyugvó helyül, az által-járóknak pedig védelemül, s' világító bástyaül szolgált e' küdvi vár, s' így tsupa Mansio lehetett.

180-92. Marcus Lucius Aurelius Antoninus Commodus. Követei, hihetőleg Albinus, és Niger által *Felmer* 57. §. 64. a' 185-ben Daciában kiűtött támadást elnyomta.

192-93. Publius Helvius Pertinax. Az előtt Julius Capitolinus szērént Daciát ditséretesen kormányozta *Felmer* 57. §. 65

193. Marcus Salvius Didius Julianus Severus Commodus. A' Tsászárságot pénz-el vásárlók között első.

194-95. Caius Justus Pescennius Niger, meg győzte Julianust, őtet pedig Severus.

194-98. Decimus Clodius Septimius Albinus. Kevés ideig ravaszságból Tsászár társnak megszenvedtetvén, a' következő förtélja által ő-is elbukott.

198. Februarius 19-én. *Theatrum theoretico-practicum Christia. Matthiae Francofurti, et Lipsiae.* 1689. 4° 589. és *Imperátorok Tüköre Wáli István. Posen.* 1778. 8° 41.

193-211. Lucius Septimius Severus Pius Pertinax; Parthicus, Arabius, Adiabenicus, Britannicus. Tsászárrá lett 193. Májusnak 15-én. *Theatrum Histor.* 589. — A' Dacusok alatta tsendesesen viselték magokat. Követei 201. tájt voltak tulajdon fia Septimus Geta; Cornelius Claudianus; *Inscrip. Nro.* 59. és Marcus Valerius Longinus. *ibid Nro.* 59. — meghalt 211. Februarius 4-én. *Theat. Hist.* 591.

211-217. Marcus Aurelius Antoninus Pius. Bassianus Caracalla Carnuntumban mulatott 215. Az alatt a' Gothok Daciába beűtvén, ide jött, 's sok küszködése után őket meggyőzte. Követei itten voltak: Marcus Ulpianus Mucianus. *Inscrip. Nro.* 58. — Marcus Surrianus. *ibid. Nro.* 16. és Castinus. *Engel* 271. — Megöletett "VI. eidem April. ut ait Xiphilinus anno Christi 217. aetatis illius 29 eodem auctore; Spartianus 43. im-

putat. Dionysii Petavii e S. T. Rationarii. Temporum Franequeræ 1694. 12. P. 1. Lib. 5. 245. Ötse Géta Tsászárrá neveztetett 208. uralkodott attya' halála után valamivel többet esztendőnél, megöletett Battya által mint egy 212.

217-18. Opelius Severus Marcius, követének tette Daciában Marcius Agrippát az előtti haj-fodorítót. *Engel* 270 segédje volt fia Marcus Opelius Diadumenianus, minthogy születésekor diadema forma látszott fején.

218-22. Marcus Aurelius Antoninus Bassianus Varius Heliogabalus, Alagabalus, ki akarván végezni a' római Tanács által még Macrinus életében Tsászárrá választott Alexandert, Mammea' nester-ségével 222. Martius' 10-kén, minekutána a' köves korona-viseletet szokáshozta mintutolsó Antoninianus, meghalt. *Aelius Lampridius in Heliogab. et Theatr. hist.* 604.

222-55. Marcus Aurelius Alexander Severus Pius. Anyostól titkon keresztény volt. *Eusebius Hieronymus de viris Illustribus* 6. 20. — Hét Tanácsossinak ú. m. Ulpianusnak, Pomponiusnak, Celsusnak, Modestinusnak, Paulusnak, Proculusnak, és Venuleiusnak, *Dionysii Petavii P. 1. L. 5.* 246 szavak után igazgatott kiknek írásból készült a' római törvénykönyv-is. Erdélyben a' Patavicensium vicus nevű Coloniát római szabadsággal ruházta-fel: "In Dicia (Dacia helyett) quoque Zernensium Colonia a Divo Traiano deducta iuris Italici est, Zarmisegethusa quoque eiusdem iuris est, item Napocensis Colonia, et Apulensis, et Patavicensium vicus, qui a Divo Severo ius Coloniae impetravit, Justinianus törv. könyve *Fol.* 1580. *Digitor. Lib.* 50, *Fit.* 15. §. 8. et 9.

"A Dacusok ezen ditséretes Imperátornak idejében a' római Praefectusok alatt tsendesesen nyugodtanak, a' kik kö-

zse a' római törvény be-is vétettelett.
Muszi 42. Láss többet ezekről Aelius Lampridius in Alex. Sev. Cap. 1. etc. S. Aurelius Victor de vita, et moribus Imper. Epitome. — Herodianus Lib. 5. — Eusebius L. 6. Cap. 15. 16. — Theatrum hist. 611. —

E' tzelra nem lévén további okom e' hátra-lévöket sor szerént felhozni, az ezután élt mintegy 52. Tsászárok közzül egyedül Domitius Aurelianust említem, ki Daciát a' Gothoktól tovább nem általmazhatván 271-2 tájt innen a' gyarmatokat maga' Daciájának nevezett My-siába költöztette, mikor-is Erdélyt 166-70 évi bírtoklások után a' rómaiak el örötlennült kezek közzül végképpen kiszalaszták. (foljtatása következik).

Önnön Szeretet.

Nagy vád alá van téve az emberek által az önnön-szeretet; holott ez a' rugója minden tselekedeteknek, e' nélkül, nints semmi nagy tett, e' nélkül a' mesterségek nem születtek volna, a' pompás városok és a' tudományok elő nem állottak volna. Nints olyan tselekedet egy-is a' földön a' melyben az első rugót ne az önnön-szeretet adná—hiszen, ha feleségedet, gyermekedet szereted, nem öket szereted, hanem magadat szereted benne; de ha egyfelől veszedelmes az önnön-szeretet a' kötelességek esmérete nélkül, más-felől, mely szépen lehet azt, a' kötelesség mellé téve, használni: így születik a' haza és ember-szeretet. — Ezt tehát, nem kell kiirtani, hanem tsak jó intézetet kell neki adni, a' nemes önnön-szeretet soha-sem hiba, tsak a' nemtelen teszi az embert alatonná 's lekissebbíti, alól a' maga nemén, olyan az önnön-szeretet az emberre-nézve mint a' vonzó és taszító erő a' természetben, ott van ő mindenütt, 's ha elveszük az embertől, nem lessz többé a' nagy világ centruma, és önnön-maga körül forgó kis

világ, hanem egy rugó nélkülvaló, haszna-vehetetlen machina.

Bethlen Gábor Erdélyi Fejedelem' szakáttsa' Conventiójának Mássá.

CONVENTIOYA.

Az My Few Szakáts Mesterevknnek. Krasznay Thamas Mesternek. Mely kezdetik a die 28. Novembr. A.D. 1613.

Adok Esztendeig Nééjk.
Kéész pénzt Száz forintott.
Tizen kéétt Sing Faylongistt.
Egi Menthe alá Róka hatót, auagi Mááltt.
Tizen hatt Colosvári kőből buzatt.
Zahot is annit. Tiz Szekér Szenátt.
Kéét öregh hordó Bortht.
Eggi veég Galler Gioltzott.
Néégi Szarás Czizmatth.
Neegy Wereő Artantth. Magának Kevleön asztaláara az többitvll; Ebéédre Kéét feier Czipott, Néégi asztáll Czipott, s egy Pinth bórtth. Waczorara isugian annyitt.

Gabriel Bethleny m.p. (Fejedelmi Petsét) Hellye

Ezen másolatot a' Károlyvári Méltóságos Püspöki Uradalom' Levél-Tárában meg lévő, 's kétség alá nem jöhető eredeti Conventioból leírta, és a' Nagy Méltóságu Püspök Ur ő-Excellentiája helybe-hagyásával közli

László Elek.
Uradalmi Fiscal.

A' Red. Jegyzése: Az y-ok felett két vonás vagy szúrás van; a' német w felett is. Az ü helyett vagy e és német fau együtt; vagy pedig igen régmódi német w, melynek-utolsó fele, feljúl bezárt fau. A' nagy E, néhol, nyomtató E, valamint a' G is.

Michael Apafi Dei Gratia Princeps Transilvaniae, partium Hungar. Danub. et siculor Com.

Egregie, fitelis nobis tilecte, salutem, et gratia nram.

Az hozzánk iött Kaputzi Pássalövetnek kelletvén ketveskernünk, kegmessen paranzolliuk hívségetnek, az Portusi jövetelemből Számunkra Cedalanto tizen-Két ezer tallerből külgyön mintgyárt Szász arannyat kezünkhöz, acceptáltatik ratiójában. Nec secus Factur. Datum in Civitate Nra Claudiopoli 18 Mártz 1664.

Apati m.p.

P. S. Batos Joseph szolgánkotkültötük érette, adgya hívséged kezébe. (ezen assignatio bé vagyon petsételve, és kívül ez a' titulussa):

Egregio Georgoio Liptsei, de Alba Julia, proventuum Portus nostri Váradgyaien. Perceptorii etc. Fideli nob. dilecto. Eszrevétel. Ugy lattzik hogy az író nemet vólt, mert a' d helyett mindenütt t betűvel élt.

A' Red. Jegyzése: A' Trannia-ban, Dnus-ban, sicular-ban, salutem-ben, gratiam-ban, nram-ban, factur-ban, Váradgyaien-ben — az utolsó betűk farka, messze fel van katskaringóztatva, tzikornyázva. — A' tisztelt közlő Úr — vagy 3 törvényes kérdést rekeszte a' levélbe — szóval — de ezek ott, nem tállattak.

5. Külömbféle.

1-ör Fülolajról tett rövid tudossításomhoz még ezt teszem: Noblét asszony-ság, Mouilléron, és a' híres Peschier, Báro Oertzen, 's mások is vissza kapták hallásokat tökéletesen ezen olaj haználása által. Az első 12, az utolsók pedig 18-esztendőkig voltak süketek. Egy üveg olaj' árra 3 for. 12 x.

2-ör Földibolliák' elpusztítása.

Végy annyi vizet, a' mennyi elégséges kerti veteményeid' meg öntözésére, ezen vízben olvass fel annyisót, a' mennyit fel olvasztani lehet; 's ezen sós-

vizzel öntözd meg, egy tsendes estvén veteményeidet, de az öntöző jó sűrű legyen, és az öntözést nagyon tsendes-sen vidd véghez, hogy a' vízsepek a' leveleken maradhassanak. Reggel fejér pettyeket fogsz veteményed' leveléin látni, de bolhát — nem. Ezen öntözés veteményeid' növését is felette segitti.

3-ör K ö s z v é n y.

Dr. Fitzler egy könyvet adott ki a' köszvény' gyógyításáról, melyben ezen nyavalyának bizonyos meg gyógyítása ígértetik, mely gyógyításmod eddiges-méretlen volt. Használhatják ezt nem tsak Orvosok, hanem a' szenvedő is, 's felvilágosodásra, reménységre és enyhülésre találnak benne. Czimje ezen könyvnek: Monographie der Gicht.

4-er Dr. M. I. Schmidt adott ki közelebből, Lipsiában, egy orvosi könyvet: az emberi testnek külömbféle betegségeiről, 's egyszersmind a' leg híresebb régi és újabb orvosok' gyógyító szereiről. Nevezetes ezen könyvnek Toldatékja; melyből az elrejtettek' (Scheintodte) felelevenítésének módját, és a' megétetteknek bizonyos meg-gyógyítását, tökéletesen meg lehet tanulni. Czimje: Recepte der besten Acrzte aller Zeiten-sat.

5-ör Dr. Sosibius egy munkát adott ki az idén mindenféle buja nyavalyák (Vénus nyavalyák) ellen, azok akár régibbek, akár újabbak légyenek. Ezen kívül nevezetes ebben is a' toldalék: "a' pántlika - geleszták' el pusztításáról." Czimje: Repertorium der vorzüglichsten Arzneysformeln in allen Zeiträumen und Formen des Trippers und der venerischen Krankheiten.

6-ör Szakátskönyv. Bauman Fried, János, híres szakáts, egy munkát adott ki 2 darabban. Czimje: Der Dresdner Koch. oder die vereinigte deutsche, französische und englische Koch. und Back-

kunst. Meglehet ebből tanulni az édes-
ségek', fagyaltok' és italok' készítettét,
gyümölcsök' bé-főzését, az asztal' leg-
újabb módi elrendelését-is'at.

Az iratik ezen munkáról, hogy minden
eddig esméretes Szakátskönyveket feljül
múl minden tekintetben. A' magyar, sze-
reti a' jó ízű ételeket: szükség' tehát a'
Szakátskönyvekkel-is megesmérkedni.

7-er Egy Páriai asztalos kőforma si-
mittást (politurát) talált-fel a' házi esz-
közökre nézve, mellyeknek színe sötét-
fekete. Tajtékkővel, 's barnakővel való
simítás által oly' fényessé lesznek az ily'
eszközök, mintha tükör-üveggel volna-
nak bévonva; tündöklések felette szép,
kivált ha estve ki vagynak a' szobák vi-
lágosítva.

8-or Fülbalsam. A' máii időben sok
ember alája vagyon vettette a' nehéz-
hallásnak, fül zugásnak és fülfájásnak,
mellyeknek külömbféle okai lehetnek —
pl. fülsár' keménysége vagy fogyatkozása,
dobkártya' keménysége, merősége, vagy
lankatása, mely miatt a' hang a' fül-
nek tsupán külső' részeig hatolhat (tér-
jedhet, vitethetik); a' fülbeli véredények'
gyengesége-is lehet oka a' fennebb irták-
nak, mely miatt több vér todúl (tolul)
azokra, mint kellene; úgy szintén a' rhe-
umatismus, (tsúsz) és köszvény-is szapo-
rítthatja az okok' számát, 's többek. —
Dr. Schmith J. talált fel egy bizonyos
fülbalsamot, melynek használása elhá-
rítja a' hallásról ezen kedvetlen okokat,
és a' melynek már-is sokan köszönik e-
lőbeni hallások' vissza állását. Ezen bal-
sam használása így esik: Jól rázd fel a'
balsamot, azután áztass belé illendő nagy-
ságú gyapottat, 's azt tedd füledbe nap-
jában nehányszor, 's különösen mikor ki
akarsz menni a' friss levegőre. Ha hallá-
sod nagy mértékben nehéz, gyakrabban
használd; ha pedig tsak kitsin mérték-
ben, úgy tsak reggel használd. Egy por-

tio, melynek árra egy tallér, rendsze-
rént elég szokott lenni. — Lehet találni:
Gothában, Mén. Frankfurtban, Hanno-
verában, Augsburgban, Dresdenben,
Márgburgban, Jénában, Kasselben.

A' látásra nézve pedig egy nevezetes
munkát adott-ki, Ansbachban, Professor
Oertel, a' szemnek vízzel való gyógyít-
ásáról, és a' látás' erőssítéséről. Egy ne-
vezetes szemvíz, mely Fenchelwasser'
(Köményvíz) név alatt esméretes, na-
gyon ajánltatik. A' tiszta hideg forrás-
vízzel való mosása a' szemnek és vak szem-
nek felette hasznos, úgy szintén a' víz-
nek orba szívása-is. A' mosás többször
essék napjában, de ne mindjárt felkelés-
kor, és ne-is az ábrázatnak megmelegült
állapotjában.

9-er A' mindennapi tapasztalás bizo-
nyítja, hogy azon fejer szeméjkek, kik
tulajdon hibájok miatt férjet nem kap-
nak, egész életekben 'simbes ('sémbes)
teremtések maradnak, 's a' férfi nemmel
minden alkalmatossággal éreztetik gyü-
lölségeket, 's keserúségeket. Ezen szeren-
tsétlen szüzek' kedvéért Svétziában most
Eggy sület áll össze, hogy azok, kik 50
esztendő korokig férjre szert nem tehet-
nek legalább jókora summával (jó tso-
mó pénz) kielégíttessenek. A' tagok 16
esztendő koroktól fogva 50-ig, eszten-
dönként bizonyos meghatározott summát
fizetnek, mely az ő testi alkotásokhoz,
lelki tehetségeikhez, és miveltségekhez
képest nagyobbra, vagy kisebbre tété-
tik. Mihelyt férjhez mennek, megszünik
a' fizetés, de a' bétett pénzt többé vis-
sza nem kapják.

E L A D Ó H Á Z.

Kolozváron az egyik legszebb útszán
van egy, sőt ha kívántatik két ház egy-
más-mellett, eladó. Dútséretére, legin-
kább szolgálhat az, hogy a' szomszédjai
jó emberek. Bővebb megvilágosítást ad-
hat a' Híradó' Kiadója.